

2019 NYARÁNAK IDŐJÁRÁSA

Meleg, zivataros nyár

2019 nyara hasonló időt hozott, mint az előző nyár. Bár az évszak összességében meleg volt, gyakran 25–30 °C közötti, olykor 30 °C feletti csúcstértékekkel, tartós és erős kánikula nem alakult ki. A csapadék pedig ezúttal is túlnyomórészt záporokból, zivatarokból hullott, így területileg nagy eltéréseket mutatott.

Június

A hűvös májust követően napra pontosan a meteorológiai nyár első napján érkezett meg hazánkba az igazi nyári idő. A május végi esős, hűvös napokat követően 1-jén már többfelé átlépte a maximum-hőmérséklet a 25 °C-ot, a hajnal ugyanakkor még hűvös volt, a hónapban egyedülként kiterjedten 10 °C közelében, helyenként az alatt alakultak a minimumok. Ekkor mérték a legalacsonyabb júniusi értéket is, mely 5,8 °C volt Zabaron.

A következő napokban lassanként fokozódott a meleg, egészen a hónap közepéig. 8-ától már 30 °C körüli, feletti csúcstértékek is előfordultak, előbb keleten, majd országosan. Délkeleten a 15-e körüli napokban 35–36 °C-ot is mértek. Mindennek egy nyugat-európai ciklonrendszer volt az oka, melynek előoldalán főként délnyugati áramlással folyamatosan érkezett a meleg légtömeg. Ez eleinte még mérsékelten nedves volt, így 7-éig minden nap kialakultak elszórt záporok, zivatarok, lokálisan jelentős csapadékösszegekkel, 8-ától 15-éig azonban zömmel száraz idő következett, csupán 11-én és 14-én volt keleten néhol kisebb csapadék. 16-án egy hidegfront vonult át, mely néhány napra kissé mérsékelte a meleget, de keleten, délkeleten még a következő napokban is előfordultak 30 °C körüli maximumok. A front mentén 16-án több helyen pattantak ki heves zivatarok, melyeket jégeső és felhőszakadás kísért. Rakamazon 144,4 mm csapadék hullott, mely

új napi rekordnak számított. A hidegfront mögött egy sekély ciklonális mező maradt hátra térségünkben, melyet viszonylag meleg és labilis légtömeg töltött ki, így mindennapossá váltak a záporok, zivatarok, és ezeket helyenként ismét jégesők, szélviharok, valamint nagyobb felhőszakadások kísérték. 19-én Fonyódon dőlt meg a napi csapadékrekord 117,8 mm-es összeggel, míg 23-án Terpesen 154,9 mm csapadékot mértek, mely nem csak napi rekord lett, hanem a legmagasabb júniusi napi összeg is.

A csúcshőmérséklet ezekben a napokban jellemzően 27 és 31 °C között alakult, de nyugaton 22-én és 23-án előfordultak 25 °C alatti maximumok is. 25-én és 26-án délnyugat felől ismét száraz és meleg levegő áramlott fölénk, így ezek a napok csapadékmentes idővel és fokozódó hőséggel teltek, az utóbbi napon ismét mérték 34–35 °C-ot is. A legmelegebb azonban 27-én volt, amikor többfelé elérte a legmagasabb hőmérséklet a 34–36 °C-ot. Zagyvarékason volt a legmelegebb 36,4 °C-kal, mely egyben a júniusi maximum lett. Délután északnyugat felől egy markáns hidegfront érte el hazánkat, mely főként északkeleten és nyugaton okozott heves zivatarokat, nagy méretű jéggel és szélviharokkal. Északkeleten több helyen is előfordultak 100–120 km/h-t elérő vagy meghaladó széllesek, melyek súlyos károkat okoztak. A front mögött 28-án és 29-én több fokkal mérséklődött a meleg, 30-ára azonban visszatért a kánikula, több helyen 30 °C feletti csúcstértékekkel.

Június összességében 3,6 °C-os pozitív anomáliával zárt, mellyel a legmelegebb lett a mérések kezdete (1901) óta. A csapadékot nagy térbeli változékonyság jellemezte, melyet jól mutatott a két szélsőérték is: 5,2 mm (Tésa) és 248,8 mm (Terpes). Az Ipoly völgye mellett különösen száraz idő volt még a Kisalföldön, de emellett a Mezőföldön, a Duna-Tisza köze északi felén és a Tiszántúl középső részén is többfelé elmaradt a havi csapadékösszeg az átlagostól.

Július

A június utolsó napján kezdődő rövid, de erőteljes melegedés július 1-jén érte el csúcspontját, és ez lett egyben a hónap legmelegebb napja is. A maximum-hőmérséklet ismét több helyen elérte a 34-37 °C-ot, a legmelegebb pedig Tiszaalpáron volt 37,5 °C-kal. A melegnek egy 2-án érkező hidegfront vetett véget, de délkeleten még ekkor is előfordultak 35-36 °C körüli csúcsértékek. A frontból csak helyenként fordult elő zápor, zivatar, de a hőmérséklet 4-ére már országsszerte 30 °C alá csökkent. Igaz, csak egy napra, mivel 5-én, 6-án és 7-én újból kánikulai napok következtek. Az utóbbi napon érkezett egy újabb hidegfront, mely már markáns és tartós változást hozott.

A front előtt már 6-án is előfordultak szórványos záporok, zivatarok, 7-én pedig sokfelé esett. Ekkor néhol ismét voltak hevesebb zivatarok is, felhőszakadással, jégesővel. A front mögött tartósan északnyugatra fordult az áramlás, mely hatására a hónap közepéig a szokásosnál hűvösebb idő volt, és többször előfordult csapadék is eső, zápor, időnként zivatar formájában. A maximum-hőmérséklet több napon is 25 °C alatt

1. ábra. Június 21-én, naplemente után szokatlanul magasra nyúló és fényes éjszakai világító felhőket lehetett megfigyelni az északnyugati égbolton – a jelenségről bővebben itt lehet olvasni: <http://legkoroptika.hu/vilagitofelho> (A szerző fotója)

2. ábra. A nyár ezúttal nem fukarkodott a hosszú életű, forgó zivatarokban, azaz szupercellákban sem, minden hónapban előfordult jó pár példány. Így például július 12-én is, melyek közül az egyik Siófoktól északra vonult el, éppen egy látványos kettéválást produkálva. (Szilágyi Eszter fotója, Országos Meteorológiai Szolgálat, Siófoki Viharjelző Observatórium)

maradt, éjszakánként pedig a derültebb, mélyebben fekvő helyeken több napon is előfordultak 10 °C körüli vagy alatti minimumok. 10-én reggel Zabaron mindössze 3,5 °C-ot mértek, mely a hónap legalacsonyabb értéke lett. 15-étől lassanként melegedni kezdett az idő, a hőmérséklet egyre többfelé 25 °C fölé, majd 20-ától már 30 °C fölé emelkedett. Emellett a csapadékhajlam is csökkent, de 18-án és 19-én átmenetileg ismét több helyen alakultak ki záporok, zivatarok. Ezt követően a hónap végéig kitartott a kánikula, csak 28-án és 29-én mérséklődött kissé a meleg egy korábban átvonult hullámzó frontálzóna mögött.

A frontrendszerhez kapcsolódva 26-án és 27-én többfelé voltak záporok, zivatarok, melyek között ismét akadtak heves példányok is, felhőszakadás és jégeső kíséretében, 31-én pedig egy hidegfront mentén volt példa ugyanerre. 27-én Bátorligeten 111,2 mm csapadékot mértek, mellyel ismét napi csapadékrekord dőlt, és ez lett egyben a legnagyobb napi csapadékösszeg is a hónapban. Július végül összességében átlag körüli havi középhőmérséklettel zárt, ezen belül a Dunántúlon kissé melegebb, míg a Dunától keletre kissé hűvösebb volt a hónap a megszokottnál. A csapadékeloszlás a

júniushoz hasonlóan szélsőségesen alakult, de ezúttal is a Kisalföld volt a legszárazabb, emellett pedig a Dél-Dunántúlon és a Duna-Tisza közén fordultak elő kiterjedtebben száraz területek. A két szélsőérték 12,8 mm (Hegyeshalom) és 158,5 mm (Bátorliget) volt.

Augusztus

A nyár utolsó hónapja változékony idővel indult. 1-jén még 30 °C körül alakult a csúcshőmérséklet, és csak északkeleten fordultak elő záporok, zivatarok, igaz ott intenzívek is. Bükkzsércen 110,6 mm csapadékot mértek ezen a napon. Másnap egy hidegfrontnak köszönhetően már sokfelé hullott csapadék – helyenként ismét hevesebb zivatarok, felhőszakadások formájában, és előbb a Dunántúlon, majd a következő napokban keleten is visszaesett kissé a hőmérséklet.

4-étől összességében szárazabb és egyre melegebb idő következett, de elszórtan még több napon is kialakultak záporok, zivatarok, melyeket lokálisan kiadós csapadék kísért. A maximumok 6-ától ismét sokfelé elérték a 30 °C-ot, főként délkeleten, keleten pedig gyakran meg is haladták azt. Sőt, 11-én, 12-én és 13-án egy rövid hőhullám keretében a Tiszántúlon 35 °C feletti csúcsokat is mértek. 12-én volt a legmelegebb, akkor Derekegyház Kéktó meteorológiai állomáson 38,0 °C-ig emelkedett a hőmérséklet, mely egyben az augusztusi országos maximum is lett. 13-án egy markáns hidegfront érkezett, melyet heves zivatarok kísérték, északkeleten helyenként 5 cm feletti átmérőjű, károkozó jéggel és felhőszakadással. Várbon 126,1 mm lett a napi csapadékösszeg, mely új napi rekordnak és egyben a havi legmagasabb összegnek számított.

A frontot markáns lehűlés követte, néhány napra 25 °C köré estek vissza a csúcstértékek, éjszakánként pedig helyenként 10 °C alá hűlt a levegő. 16-ára virradóan Nyírlugoson 6,8 °C-ot mértek, mely az augusztusi minimum lett az országban. Ezt követően déliesre fordult az áramlás, mellyel visszatért a meleg idő, és már ki is tartott a hónap végéig, nyugaton többnyire 27 és 32, míg keleten 32 és 37 °C közötti maximumokkal. Egy érintőleges front hatására északnyugaton, nyugaton 21-én és 22-én azonban kissé hűvösebb volt. A front az ország nagyobb részén nem okozott számottevő csapadékot, mögötte azonban egy sekély ciklonális mező maradt hátra térségünkben, melyhez kapcsolódva különösen 24-én, de néhol még 25-én és 26-án is előfordultak kiadósabb záporok, zivatarok. A hónap utolsó napjai már nagyrészt száraz időt hoztak, csak elvétve volt egy-egy frissítő zápor, zivatar. Augusztus végül 2,2 °C-os pozitív

3. ábra. Augusztus 13-án heves, szupercellás zivatarok pusztítottak északkeleten felhőszakadással és nagy méretű jéggel, melyek közül ezt a példányt Szikszónál kapta lencsevégre egy viharvadász (Vityi Nándor fotója, MetNet)

hőmérsékleti anomáliával zárt, a csapadék tekintetében pedig ezúttal is igen nagy különbségek adódtak, melyet jól mutatott a két szélsőérték is: 3,1 mm (Fehérgyarmat) és 171,0 mm (Szőlősdárdó). Összességében a Tiszántúl, azon belül is kiemelten a Nyírség volt a legszárazabb, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megye és a Dunántúl délkeleti része a legcsapadékosabb.

HÉRINCS DÁVID